

Lasten kotihoidon tuen kuntalisän muutokset 1.1.2021 alkaen/ KK

VD/5557/02.03.01.03/2020

Taustaa

Laisa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta (1128/1996) säädetään taloudellisista tuista, joilla tuetaan lapsen vanhempia ja muita huoltajia lapsen hoidon järjestämisessä sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisessa. Lasten kotihoidon tuki sisältää lakisääteisen hoitorahan ja tulosidonnaisen hoitolisän. Näiden lakisääteisten tukien lisäksi kunta voi harkintansa mukaan maksaa kunnallista lisää.

Lakisääteinen hoitoraha on perheen yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta 341,69 euroa/kk ja muista alle 3 vuotiaista 102,30 euroa/kk/lapsi sekä 3-vuotta täyttäneistä alle kouluikäisistä sisaruksista 65,73 euroa kuukaudessa. Hoitorahaa täydentää hoitolisä, jota maksetaan perheen tuloista riippuen 0–182,86 euroa kuukaudessa yhdestä lapsesta.

Vantaan kunnallista lisää koskeva viimeisin päätös on vuodelta 2012. Kaupunginvaltuusto on 19.11.2012 § 20 päättänyt, että 1.2.2013 alkaen lasten kotihoidon tuen kuntalisää maksetaan vanhempainrahakauden päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien perheen nuorimmasta lapsesta 215 euroa/kk siihen asti, kunnes lapsi täyttää 1 vuotta 6 kuukautta.

Lisäksi kuntalisän maksamisen ehtona on, että

1. kaikki perheen alle kouluikäiset lapset hoidetaan kotona.
2. perhe ei käytä samaan aikaan subjektiivista oikeutta kunnalliseen tai yksityiseen varhaiskasvatukseen.
3. esiopetukseen oikeutettu lapsi voi osallistua perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen.
4. oikeus kuntalisään erityisperustein voidaan harkita ja päättää tapauskohtaisesti niiden perheiden osalta, joissa on kuntouksellista syistä varhaiskasvatusta tarvitseva lapsi.
5. perheille, joille on syntynyt tai otettu ottolapseksi samanaikaisesti useampi kuin yksi lapsi maksetaan kunnallisena lisänä monikkotukea pidennetyn vanhempainrahakauden ajalta (enintään 60 pv/lapsi).

Kotihoidon tuen kuntalisän maksatuksen toimeenpanee Kansaneläkelaitos (Kela) sopimukseen perustuen lukuun ottamatta kuntalisää erityisperustein sekä monikkotukea, joiden maksatuksesta huolehtii kau-punki.

Kuntalisää saavien lasten määrä on laskenut. Vuonna 2017 kuntalisää saavien lasten määrä oli keskimäärin 1338 kuukaudessa. Vuonna 2018 luku oli 1254 kuukaudessa (-6 %) ja vuonna 2019 luku oli 1143 (-9%).

Kotihoidon tuen kuntalisää maksettiin Vantaalla vuonna 2019 keskimäärin 1143 lapsesta kuukausittain (TP2019). Kuntalisää erityisperustein maksettiin keskimäärin 5 perheelle/kk ja monikkotukea keskimäärin 1 perheelle/kk vuoden 2019 aikana. Vuonna 2019 kotihoidon tuen kuntalisän kustannukset olivat 2.9 miljoonaa euroa, kaupungin maksaman kuntalisä erityisperustein 12.955 euroa ja monikkotuen kustannukset 2.845 euroa.

Kuntaliiton julkaiseman Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen kuntalisät ja palveluseteli -raportin (2018) mukaan kotihoidon tuen kunnallista lisää maksoi vuonna 2018 noin 20 % Suomen kunnista. Pääkaupunkiseudun kunnista kunnallista lisää maksavat kaikki kunnat. Helsinki maksaa kuntalisää alle 1 vuoden ja 6 kk ikäisistä lapsista 264 euroa kuukaudessa, Espoo 190 euroa kuukaudessa ja Kauniainen 220 euroa kuukaudessa.

Kotihoidon tuen kuntalisän muutokset 1.1.2021 alkaen

Koronakriisi vaikuttaa negatiivisesti Vantaan talouteen. Varhaiskasvatuksen menokehitystä tasapainottavana toimenpiteenä esitetään kotihoidon tuen kuntalisän tasoa muutettavaksi siten, että kuntalisää maksetaan 180 euroa kuukaudessa perheen nuorimmasta lapsesta nykyisen 215 euron sijaan (-35 euroa). Poistettavaksi esitetään kuntalisän maksaminen erityisperustein. Kelalla on tarvittaessa mahdollisuus kuntalisän maksamiseen asiakkaalle viranhaltijan Kelalle antamaan lausuntoon perustuen. Poistettavaksi esitetään myös vanhempainrahakaudella samanaikaisesti maksettava monikkotuki tukien päällekkäisyyden vuoksi. Lisäksi kuntalisän maksamisen ehto esiopetukseen oikeutetun lapsen mahdollisuudesta osallistua perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen on tarpeeton, koska esiopetus on ollut velvoittavaa 1.8.2015 alkaen. Muutokset esitetään voimaan tulevaksi 1.1.2021 alkaen.

Muutokset kuntalisään edellyttävät sopimuksen uudistamista Kelan kanssa. Jotta Kela voi toimeenpanna maksatuksen uuden sopimuksen mukaisesti tulee sopimus olla Kelassa 2 kuukautta ennen sopimuksen voimaantuloa.

Vaikutusten arviointi

Lasten kotihoidon tuki on vaihtoehto varhaiskasvatukselle. Lasten kotihoidon tuella tuetaan varhaiskasvatuskäisten lasten kotihoitoa vanhempainrahakauden päätyttyä. Lapsen kotihoidon mahdollistaa myös oikeus jäädä hoitamaan lasta palkattomalle hoitovapaalle työsuhteen katkeamatta. Hoitovapaalla voi olla siihen asti, kunnes lapsi täyttää 3 vuotta.

Kansaneläkelaitoksen vuonna 2019 julkaiseman Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 14 mukaan kunnissa, jotka maksavat kotihoidon tuen kuntalisää, lasta kotona hoitavien äitien osuus on suurempi ja äidit siirtyvät työhön myöhemmin kuin muissa kunnissa. Yli 150 euron kuntalisä pienensi tutkimusaikana äitien työllistymisen todennäköisyyttä 8–18 prosenttia. Vaikutus ei tutkimuksen mukaan riippunut kunnan työttömyysasteesta tai äitien taustatekijöistä.

Kotihoidon tuen kuntalisän lasku saattaa vaikuttaa joidenkin perheiden valintoihin ja lasten siirtymiseen kotihoidosta varhaiskasvatukseen. Osalle perheistä muut tekijät, kuten yleinen työllisyys- ja taloustilanne vaikuttavat perheen valintoihin kuntalisän määrää enemmän. Osalle perheistä lapsen kotihoito on arvo-valinta.

Esityksen mukaiset kotihoidon tuen kuntalisän muutokset laskevat vuosikustannuksia 0.5 milj. euroa. Esi-tys tasapainottaa varhaiskasvatuksen taloutta vaarantamatta merkittävästi kotihoidon tuella hoidettavien lasten perheiden taloudellisia mahdollisuuksia hoitaa lasta edelleen kotona.

Opetuslautakunta 17.8.2020 § 9

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle esitettäväksi, että 1.1.2021 alkaen

- a) Lasten kotihoidon tuen kuntalisä maksetaan hoitorahan korotuksena 180 euroa kuukaudessa perheen nuorimmasta lapsesta siihen asti, kunnes lapsi täyttää 1 vuotta 6 kuukautta.
- b) Kunnallista lisää maksetaan 1.1.2021 alkaen seuraavin ehdoin
 1. Kaikki perheen alle kouluikäiset lapset hoidetaan kotona.

2. Perhe ei käytä samaan aikaan subjektiivista oikeutta kunnalliseen tai yksityiseen varhaiskasvatukseen.

- c) Kunnallisena lisänä maksettava kuntalisä erityisperustein lakkautetaan 1.1.2021 alkaen.
- d) Kunnallisena lisänä maksettava monikkotuki lakkautetaan 1.1.2021 alkaen.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Opetuslautakunta 14.9.2020 § 9

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle esitettäväksi, että 1.1.2021 alkaen

- a) Lasten kotihoidon tuen kuntalisä maksetaan hoitorahan korotuksena 180 euroa kuukaudessa perheen nuorimmasta lapsesta siihen asti, kunnes lapsi täyttää 1 vuotta 6 kuukautta.
- b) Kunnallista lisää maksetaan 1.1.2021 alkaen seuraavin ehdoin
 1. Kaikki perheen alle kouluikäiset lapset hoidetaan kotona.
 2. Perhe ei käytä samaan aikaan subjektiivista oikeutta kunnalliseen tai yksityiseen varhaiskasvatukseen.
- c) Kunnallisena lisänä maksettava kuntalisä erityisperustein lakkautetaan 1.1.2021 alkaen.
- d) Kunnallisena lisänä maksettava monikkotuki lakkautetaan 1.1.2021 alkaen.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunginvaltuusto on hyväksyessään kaupungin talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman 2021–2024 käsitellyt lasten kotihoidon tuen kuntalisää ja esitys on päivitetty tältä pohjalta. Kotihoidon tuen kuntalisää leikataan 55 eurolla/kuukausi. Säästövaikutus vuodelle 2021 on yhteensä 570 000 euroa. Muutos astuu voimaan 1.4.2021 alkaen.

Opetuslautakunta 7.12.2020 § 7

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään, että 1.4.2021 alkaen

- a) Lasten kotihoidon tuen kuntalisä maksetaan hoitorahan korotuksena 180 euroa kuukaudessa perheen nuorimmasta lapsesta siihen asti, kunnes lapsi täyttää 1 vuotta 6 kuukautta.
- b) Kunnallista lisää maksetaan 1.1.2021 alkaen seuraavin ehdoin
 1. Kaikki perheen alle kouluikäiset lapset hoidetaan kotona.
 2. Perhe ei käytä samaan aikaan subjektiivista oikeutta kunnalliseen tai yksityiseen varhaiskasvatukseen.
- c) Kunnallisena lisänä maksettava kuntalisä erityisperustein lakkautetaan 1.1.2021 alkaen.
- d) Kunnallisena lisänä maksettava monikkotuki lakkautetaan 1.1.2021 alkaen.

Käsittely:

Apulaiskaupunginjohtaja muutti esitystään seuraavasti:

Apulaiskaupunginjohtajan muutettu esitys:

Päätetään, että

- a) Lasten kotihoidon tuen kuntalisä maksetaan hoitorahan korotuksena 160 euroa kuukaudessa perheen nuorimmasta lapsesta siihen asti, kunnes lapsi täyttää 1 vuotta 6 kuukautta 1.4. alkaen.
- b) Kunnallista lisää maksetaan 1.4.2021 alkaen seuraavin ehdoin
 1. Kaikki perheen alle kouluikäiset lapset hoidetaan kotona.
 2. Perhe ei käytä samaan aikaan subjektiivista oikeutta kunnalliseen tai yksityiseen varhaiskasvatukseen.
- c) Kunnallisena lisänä maksettava kuntalisä erityisperustein lakkautetaan 1.4.2021 alkaen.
- d) Kunnallisena lisänä maksettava monikotuki lakkautetaan 1.4.2021 alkaen.

Lautakunnan jäsen Hanna Luukkonen esitti, että tuet säilytetään ennallaan.

Lautakunnan jäsen Nina Pispala kannatti Hanna Luukkosen esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat apulaiskaupunginjohtajan muutettua esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat Hanna Luukkosen muutosesitystä äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 8 jaa-ääntä ja 3 ei-ääntä, 2 äänesti tyhjää. Puheenjohtaja totesi apulaiskaupunginjohtajan muutetun esityksen tulleen hyväksytyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin apulaiskaupunginjohtajan muutettu esitys.

Lisäksi merkittiin, että Vihreä lautakuntaryhmä jätti seuraavan pöytäkirjalausuman, johon perussuomalaiset, vasemmistoliitto ja keskusta yhtyivät:

”Vantaa-lisän leikkauksesta päätettiin kaupunginvaltuuston talousarviokokouksessa 16.11.2020.

Pidämme leikkausta huonona vaihtoehtona, koska prosessin kuluessa toimiala ei ole kyennyt arvioimaan kokonaisvaltaisesti leikkauksen vaikutuksia. Lisäksi toimiala ei ole pystynyt arvioimaan, paljonko tämä säästötoimeksi suunniteltu päätös tuo lisää lapsia varhaiskasvatuksen piiriin, jo ennestään täpötäysiin päiväkoteihin. Onkin suuri riski, että suunniteltu säästö osoittautuukin lisäkuluksi. Emme ole myöskään saaneet laskelmia siitä, paljonko alle 3-vuotiaan hoito maksaa varhaiskasvatuksessa. Näin ollen ei ole voitu arvioida edes sitä, kuinka monen alle 3-vuotiaan lapsen siirtyessä varhaiskasvatukseen tämä säästö sulaa pois, puhumattakaan tarvittavista uusista päiväkotinvestoinneista.

Pidämme myös perheiden kannalta kohtuuttomana sitä, että kuukausituloista leikataan 55 euroa. Mitään toista ihmisryhmää eivät Vantaan säästötoimet kurita lähellekään yhtä paljon. Vantaa-lisää maksetaan vain kaikkein pienimmistä lapsista, ihan pienistä taaperoista, ja tuen leikkaaminen kaventaa perheiden tosiasiallisia mahdollisuuksia valita miten lapsensa hoitaa. Erityisen kovaa tämä iskee pienituloisiin – ja yksinhuoltajaperheisiin, jotka ovat jo valmiiksi köyhyysriskissä”

Tämä pykälä tarkastetaan heti kokouksessa.

Liite:

Äänestysliite opetuslautakunta 7.12.2020 § 7

Vantaa

Täytäntöönpano: Varhaiskasvatuksen palvelualue

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:

Lena Karlsson, 040 5228929, Kati Timo, 040 577 2018, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi